

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4033/2021
26.01.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиоца „Нова Пешчара“ ад. са седиштем у Делиблату, чији је пуномоћник Сава Недељков, адвокат из ..., против тужених АА и ББ, обе из ..., чији је заједнички пуномоћник Живанка Стојшић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6106/19 од 10.12.2020. године, у седници већа одржаној 26.01.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6106/19 од 10.12.2020. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Смедереву П 1951/2018 од 21.03.2019. године, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се тужене обавезу да тужиоцу накнаде проузроковану материјалну штету у укупном износу од 13.248.000,87 динара, у једнаким деловима, свака, у износу од по 6.624.002,43 динара са припадајућом законском затезном каматом, од чега износ од 6.981.724,52 динара на име наводних „доплата“ и датих „рабата“ трећим лицима у износу од 4.140.295,35 динара у периоду од јануара 2011. године закључно са децембром 2012. године, са свим порезима и доприносима и законском затезном каматом у укупном износу од 2.841.429,17 динара, који су решењем надлежне пореске управе од 11.10.2013. године, обрачунати и које је тужилац платио у износу 1.999.059,38 динара; износ од 6.266.280,72 динара на име више исплаћеног новца из благајне запосленима приликом исплате нето зараде у периоду од априла месеца 2009. године закључно са јуном 2012. године, у износу од 3.844.344,00 динара са свим порезима и доприносима на тако више исплаћени износ из благајне тужиоца, који износе 2.421.936,72 динара, са припадајућом законском затезном каматом. Ставом другим изреке обавезана је тужена АА да исплати тужиоцу износ од 465.295,00 динара на име накнаде материјалне штете, а тужена ББ на име накнаде ове штете износ од 445.667,46 динара, са припадајућом законском затезном каматом на оба износа. Ставом трећим изреке обавезан је тужилац да туженима накнади трошкове парничног поступка у износу од 811.500,00 динара са припадајућом законском затезном каматом.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6106/19 од 19.12.2020. године, ставом првим изреке одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке. Ставом другим изреке преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде тако што је тужилац обавезан да исплати туженима износ од по 1.070.250,00 динара, са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате, на име трошкова поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде из члана 407. став 2. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужена АА је била ... код тужиоца од 2009. године до децембра 2012. године, када јој је престао радни однос. Тужена ББ је била ... код тужиоца од 2002. године до 25.11.2013. године, када јој је отказан уговор о раду због повреде радне обавезе. У периоду од 2009. године закључно са децембром 2012. године, тужилац је већини запослених исплаћивао зараде у готовом новцу. Новац за плате радника обезбеђиван је углавном средствима од продаје производа и новац су на терену преузимали директор, комерцијалисти на терену, па и возачи када би купцима довозили робу. Новац са терена је најпре био предаван власнику тужиоца, а дешавало се да се наплаћени износ не уплати у благајну. Признанице за примљени новац биле су попуњавање у четири примерка, од којих је један остајао купцу, други је остајао у блоку признаница, трећи је задржавао комерцијалиста задужен за конкретног купца, а четврти је са новцем предаван ... – туженој АА. Тужена је попуњавала уплатницу на основу које је новац уплаћиван на рачун тужиоца или је на други начин коришћен по налогу власника. Налогодавци за исплату новца из благајне били су власници тужиоца ВВ и ГГ и директор ДД. Осим тога, радницима је било дозвољено да купују робу у продавницама тужиоца. Запослени су робу плаћали тако што им је зарада умањивана, односно са платног списка, а презадуженим радницима није исплаћивана зарада, па су се они тада обраћали власницима за различите врсте новчане помоћи. Тужена АА није имала овлашћење за уплату или исплату новца, већ је новцем располагала по налозима власника тужиоца. Није била задужена новцем нити је постојала благајна за новац, тачније новац уопште није пролазио кроз благајну тужиоца. Редован попис благајне вршен је на крају сваке године и за време док је тужена радила код тужиоца никада се није појавио мањак, а по раскиду радног односа са њом, извршен је попис и примопредаја благајне, али ни тада није било мањка. По престанку радног односа, тужена је уплатила износ од 1.178.905,18 динара на рачун тужиоца, на име дуга за робу, коју је узимала у продавницама тужиоца. Тужена ББ, ..., није обављала послове са готовим новцем, већ на основу оверене и потписане документације коју јој је достављао власник тужиоца. Прва пореска контрола 26.02.2013. године окончана је констатацијом да нема неправилности. Овлашћени ревизор приликом контроле, такође, није констатовао неправилности у пословању тужиоца за период од 2009. до 2012. године. Међутим, финансијска полиција је решењем од 11.10.2013. године, утврдила да тужилац има непријављену пореску

обавезу јер одобрени рабат физичким лицима није био прокњижен. Током контроле тужилац је формирао комисију за сачињавање документације за покривање налога који су недостајали, коју касније нико од одговорних није потписао. Како тужилац није приложио веродостојну документацију, утврђено је да непријављена пореска обавеза (спорни износ), представља део зараде на коју он није извршио обрачун и уплату пореза на зараде и доприносе за социјално осигурање запослених, па је тужилац обавезан да исплати главни дуг и да на њега сам обрачуна затезну камату (износ који потражује у овом спору). Тужилац није против тужених покретао кривични поступак због сумње да су извршиле било какво кривично дело на раду, а у току је кривични поступак против директора тужиоца због кривичног дела пореске утаје. Вештак економско–финансијске струке је нашао да се неправилности у раду тужиоца односе на исплату средстава из благајне, без веродостојне документација о стварно насталим трошковима у износу од 2.620.377,00 динара, затим на име нето зарада запослених преко обрачунатих износа од 2.052.073,16 динара, као и на постојање дуплих спискова месечних обрачуна зарада. За уплату износа од 1.178.905,18 динара, коју је извршила тужена АА 24.10.2012. године, није достављена документација о основу обавеза. Износ од 1.519.918,35 динара неправилно је књижен на терет трошкова пословања, чиме су умањена потраживања од купаца без одобрења директора, али се није могло утврдити да ли су купци заиста и платили тај износ благајнику или комерцијалисти на терену. Оцењено је да неправилности наведене у налазу нису стварно настале 2011. и 2012. године, имајући у виду налаз пореске управе, финансијске полиције, ревизора, те записник о промопредаји који је сачинила тужена АА, али о чињеницу да је књиговодствена документација поред тога што је доступна шефу рачуноводства, била доступна и осталим запосленима и власницима предузећа.

Код тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев, налазећи да тужилац на коме је био терет доказивања чињеница битних за остварење његовог права на накнаду штете из члана 163. став 1. Закона о раду, није донео одлуку којом би утврдио основ и услове одговорности за штету која је у вези са пословима из овлашћења шефа рачуноводства односно благајника које су обављале тужене, па да накнадно покрене овај спор, а да ни у судском поступку тужилац није доказао настанак штете у утуженом износу и да је иста у узрочно - последичној вези са радним местима тужених, односно да је евентуална штета последица намере или крајње непажње тужених у извршавању радних обавеза. Одговорност тужених је искључена због чињенице да је пословање тужиоца у периоду 2011/2012 било предмет контроле ревизора, који није уочио неправилности у пословању са пословним партнерима, нити у благајничком пословању. Наводни пропуст благајничког пословања, који се огледа у наплати робе на терену, без одговарајуће документације, не може се приписати кривици тужене АА, будући да су наплату често вршили директор, комерцијалисти или возачи, те да дневници и благајне нису потписани од овлашћених лица као доказ да је извршена контрола благајне. Осим тога, директор тужиоца је често узимао из благајне новац, а дешавало се да за исти није постојало покриће. Затим код тужиоца није постојао ликвидатор који би свакодневно контролисао рад благајне. Оцењено је да је штета настала као последица незаконитог пословања самог тужиоца, који је супротно Закону о рачуноводству и ревизији водио тзв. дупле спискове о обрачуну и исплати зарада. За те неправилности ризик снесе власници и директор тужиоца, што произлази из чињенице да се против директора тужиоца води кривични поступак због кривичног дела пореске утаје, у вези са неправилностима које је утврдила управа прихода. Закључак је другостепеног суда да није логично ни животно прихватљиво да тужилац претрпи штету у утуженом

периоду, која је последица кривичног дела проневере из члана 364. КЗ (прибављање противправне користи присвајањем новца, које је неком лицу поверено у служби или на раду у предузећу), а да тужилац не поднесе кривичну пријаву против тужених за то кривично дело.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Одредбом члана 163. став 1. Закона о раду, прописано је да је запослени одговоран за штету коју на раду или у вези са радом, намерно или крајњом непажњом, проузрокује послодавцу, у складу са законом. Постојање штете, висину, узрочно – последичну везу и околности под којима је настала штета, доказује послодавац, у складу са општим актом, односно уговором о раду. Ако се накнада штете не оствари у складу са одредбама става 5. овог члана о накнади штете одлучује надлежни суд.

У периоду од 2009. до 2013. године, у коме је према тврдњама тужиоца настала штета, тужене су обављале послове ... односно ... и почев од 2009. године није било неправилности у благајничком и рачуноводственом пословању све до 2013. године, када је утврђено да су исплате из благајне за стварно настале трошкове и зараде, вршене без валидне документације и да постоје тзв. дупли спискови о обрачуну зарада. Осим тужених, приступ благајни и рачуноводственим књигама код тужиоца имали су власници, директор и трећа лица, промет робе је вршен у готовом новцу („на руке“) и умањењем зарада за вредност робе коју су запослени куповали у продајним објектима, а код тужиоца није постојала служба за интерну контролу благајне и рачуноводствене службе. У датим околностима, рачуноводствене исправе и пословне књиге нису пратиле пословне промене, што је супротно одредбама Закона о рачуноводству. За такав начин рада одговоран је тужилац. Сходно наведеном, правилна је оцена нижестепених суда да узрочно – последична веза између радњи тужених и настале штете, не постоји, већ да је штета настала као последица неправилног пословања тужиоца у дужем временском периоду, што искључује одговорност тужених из члана 163. став 1. Закона о раду, јер штета није настала као последице њихове намере или крајње непажње у извршавању радних обавеза.

Врховни касациони суд је ценио ревизијске наводе, али је нашао да нису од утицаја јер се односе на погрешно утврђено чињенично стање и погрешну оцену доказа, што у смислу члана 407. став 2. Закона о парничном поступку, није дозвољен ревизијски разлог.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Марина Милановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић